

Verenigingsnieuws

Donderdag 5 oktober a.s. om 19:30 uur vindt er in ons verenigingslokaal een lezing plaats van Holger Dux over Industrialisatie. Dhr. Dux presenteert aspecten uit de industrie-geschiedenis van de regio. De nadruk ligt op de auto-industrie in Aken. Deze lezing vindt plaats in samenwerking met het LGOG.

Vrijdag 24 november a.s. om 19:30 uur vindt er in ons verenigingslokaal een bijeenkomst plaats. Na de gebruikelijke informatie zal onze nieuwe uitgave van Verleden & Heden nr.19 gepubliceerd worden. Ook niet leden zijn van harte welkom.

In dit nummer:

- Vaals Cittaslow-gemeente 1
- Koninklijke Harmonie St. Cecilia Vaals: Jaarlijkse concert 'Grenzeloos' op 4 november 1
- Albert von Thimus "Zijn leven en werken" door Hans Hermans 2
- 18e-eeuwse rouwbrief 2
- Een gedichtje over Vaals uit 1924 3
- Nieuwtjes binnen de vereniging 4
- Activiteitenagenda 4

Nummer 93

2017 #5

Vaals Cittaslow-gemeente

Vaals is benoemd tot Cittaslow-gemeente stond 21 juni 2011 in de krant. Het van oorsprong Italiaanse keurmerk staat voor een hoge kwaliteit van wonen en leven.

Cittaslow betekend letterlijk "Langzame stad" Dit begrip kan men ook terugvoeren op een algehele levensstijl. Te denken valt daarbij aan duurzaamheid, biologische landbouw, streekproducten, maar ook zorg voor monumentale gebouwen, natuur en cultuuroed uit de gemeente zoals ook volksverhalen uit de gemeente.

Op 22 mei jl. ontving Jan Francotte het verzoek van wethouder Paul de Graauw of de Heemkunde kring 3 à 4 volksverhalen kan aanleveren. Cittaslow wil nl. volksverhalen verzamelen van de aangesloten Cittaslow-gemeenten uit de hele wereld en deze verhalen dan bundelen. Alle verhalen worden vertaald in het Engels en dan geplaatst op de site van Cittaslow International. Uiteraard hebben wij graag

onze mede-werking hieraan verleend . Sankt Tolbert heeft drie Volksverhalen ingestuurd :

De Engel met het afgeschoten been – Het verhaal uit 1757 over de Akense burgers die tijdens een Preisschieten de engel met de trompet die op Franse kerk stond een been afschoten.

De aardappel-diefstal: Het verhaal van veldwachter L. van de Laar (Bromsnor) die op 25 september 1900 twee vrouwspersonen betrapt bij het stelen van aardappelen. De stroper van de Sneeuwberg: Dit verhaal staat vermeld in Verleden & Heden nr. 18. Het verhaal van de Engel is door Jan enigszins aangepast en het verhaal van de aard-

v.l.n.r Wethouder Paul de Graauw, Arthur Cransveld, Jan Francotte

appeldiefstal is door Jan gecorrigeerd. De Nederlandse teksten zijn inmiddels in het Engels vertaald en luiden als volgt:
Angel with the Trumpet with a shot .
The theft of potatoes.
The poacher of Snow Montain
Over de hele wereld zijn tot nu 225 gemeenten aangesloten bij Cittaslow.
Arthur Cransveld

Koninklijke Harmonie St. Cecilia Vaals: Jaarlijkse concert 'Grenzeloos' op 4 november

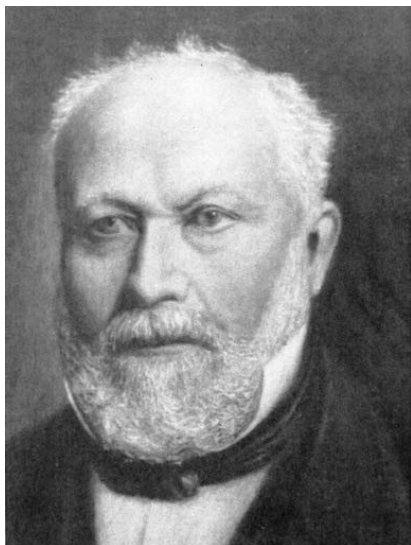
Na hun zomervakantie zijn de muzikanten van Harmonie St. Cecilia Vaals al weer druk aan het repeteren voor hun volgende concert, het jaarlijkse concert 'Grenzeloos' op 4 november a.s.

Het gekozen thema 'Vrouwen' heeft te maken met hun 25 en 40 jarige jubilarissen: Marijn Kern en Monique Deitz. Monique Deitz was in de

geschiedenis van de harmonie de eerste vrouwelijke muzikant(e).

Meer informatie over het concert en de gedachte er achter zal nog volgen, maar voor nu kunt u alvast 4 november vrij houden in uw agenda, zodat de harmonie u op die dag mag verwelkomen in zaal de Obelisk te Vaals.

Albert von Thimus “Zijn leven en werken“ door Hans Hermans

Bij gelegenheid van zijn 80 ste verjaardag voltooide Hans Hermans – oud inwoner van Lemiers en tegenwoordig wonend in Heerlen een reeds eerder door hem geschreven biografie over het leven van Albert von Thimus getiteld “ zijn Leven en werken “ een verslag van een

erudiete persoonlijkheid die veel voor de wetenschap betekend heeft. In Lemiers kent iedere parochiaan het kleurrijke wapen in de deurboog boven het portaal van de kerk. Veel kerkbezoekers weten dat dit een wapen is van de familie von Thimus, temeer die naam in het chronogram boven het wapen vermeld staat. Weinig mensen weten dat het wapen in al zijn details onjuist is. Het boekje besteedt aandacht aan

de familie von Thimus in het algemeen en aan Albert von Thimus in het bijzonder. Hij was van grote betekenis voor de bouw van de kerk in Lemiers . Het zal muzikminnende inwoners verheugen, dat Albert tot de grootste toonkunstkenners van Europa behoorde en twee toonaangevende boeken geschreven heeft. Een korte greep uit de inhoud van dit zeer interessante boekwerk : Patriciërs in Aken – Waalse kerken – Protestanten in Aken – Stamvaders van de familie von Thimus – von Thimus – Goudenrath - Hendrik de Vrome - Gouwgraven en gauwdieven – Etymologie in Lemiers – Lemiers bij Brabant – Adellijke bewoners van Lemiers - Albert een weldoener – Albert een politicus – Kulturkampf - Kosmische octaven – Na de dood van Albert – kerkhof Melaten – Kapel en kerk – Volle aflat – Beeldenstorm – Ous Lemiers – Lijkbezorging – De Auw Kapel – De nieuwe kerk - Dobbelen in Duitsland – België – Oostenrijk.

Dit boekwerkje telt 44 blz. en bevat een geweldige brok geschiedenis over de gemeente Vaals en het dorp Lemiers in het bijzonder, een boekje met ongetwijfeld voor velen nog onbekende gegevens over de geschiedenis van de gemeente Vaals in de vorige eeuwen, of zoals burgemeester Reg van Loo in zijn voorwoord schrijft : Bij het lezen van dit werk mogen wij constateren dat de schat aan feiten ons niet alleen een beeld schets van de hoofdpersoon, maar ook van de volle context waarmee zijn leven en dat van zijn familie is omgeven. Daardoor krijgen wij meer inzicht in de regionale staatkundige, godsdienstige en sociaaleconomische ontwikkelingen door de eeuwen heen.

N.B. De eerste oplage is helemaal uitverkocht, in september verschijnt de volgende oplage van 100 stuks. Over de juiste datum de prijs en waar het boekje verkrijgbaar is zullen wij u te zijner tijd informeren.

Arthur Cransveld

18e-eeuwse rouwbrief

Het archief van onze vereniging heeft tal van rouwbrieven en bidprentjes, voornamelijk uit de 19e, 20e en 21e eeuw. In deze verzameling zijn ook enkele bidprentjes van katholieke geestelijken en kloosterzusters. Toevallig kwam ik tijdens de zoektocht naar de protestantse predikanten van Vaals een rouwbrief uit de 18e eeuw tegen. Ds Heinrich Nikolaus Rückersfelder was Duits-Hervormd predikant van de gemeente Vaals en Aken tussen 1719 en 1725; daarna vertrok hij naar Frankfurt. Daar stierf hij op 14 oktober 1747. De rouwbrief luidt als volgt: *Nachdeme es dem Obersten Gebieter und HErrn über Leben und Tod nach seinem unerforschlichen Rath gefallen*

hat, meinen Geliebtesten Ehe-Herrn und Hochehrwürdigen und Wohlgelahrten Herrn, Henrich Nicolaus Rückersfelder nach einer dreyzehnen wöchigen auszehrenden Schwachheit am 14. Octobr. a.c. im 57. Jahr seines Alters und 28. seiner öffentlichen Amts-Bedienung, durch einen seeligen Tod von dieser Jammer und Elend vollen Welt abzufordern, und in die Ruhe, die noch für GOTTes Volck fürhanden ist, überzubringen: So habe Denenselben von diesem betrübten Abschied dienstliche Nachricht zu geben keines Weges ermangeln wollen, nicht zweifelnde, oder Dieselben werden ein hertzliches Mitleyden in diesen betrübten Umständen mit Mir und den Meinigen tragen.

Uebrigens wünsche, daß der Grundgütige GOTT Dieselben noch lange bey aller wesentlichen Wohlergehen, und in seinem Seegen samt allen Dero Vielgeehrtesten Angehörigen gnädigst erhalten wolle. Mit welchem hertzlichen Wunsch Ich in geziemender Hochachtung verharre. Dienstwillige und höchst betrübte Wittib.

Bron: Johann Christian Senckenberg: Ärztliches Tagebuch, März 1743 – Februar 1744, Universitätsbibliothek Frankfurt, online-ressource: <http://sammlungen.ub.uni-frankfurt.de/senckenberg/content/pageview/7143342>

Thomas Richter

Een gedichtje over Vaals uit 1924

In 1924 vierde de heer TH. Recker zijn 50-jarig jubileum bij de Harmonie St. Cecilia uit Vaals.

Er werd een feestgidsje uitgegeven dat grotendeels Duitstalig is. Aken was de grote buur van Vaals, waar zeer vele Vaalsenaren hun brood verdienden en bovendien waren er geen fatsoenlijke verkeersverbindingen met de rest van Nederland. In die tijd was de spreektaal het Völser dialect en de schrijftaal vooral Duits.

Het feestgidsje draagt de titel: "St. Cäcilia-Harmonie Vaals. Fest-Program zur Jubelfeier aus Anlass der 50 jährigen Mitgliedschaft des zweiten Vorsitzenden Herrn Th. Recker am Samstag, den 20. Und

Sonntag, den 21. September 1924." Het feestprogramma zag er volgt uit. Zaterdagavond "... im Saale des Vaalser Gesellschaftshauses Herren-Abend mit Ehrung des Jubilars." Valt hieruit op te maken dat vrouwen niet welkom waren? Op de zondag dan een eucharistieviering en een optocht door Vaals naar het verenigingslokaal, waar een "Frühschoppen" met concert plaats vond. Daarna volgde: "Abens 6.30 Uhr im Saale des Patronats Grosses Fest-Konzert bestehend aus Musik- und Gesangvorträgen, allgemeinen Liedern und Theater-Aufführungen." Tijdens deze avond werd er één Nederlands liedje gezongen,

namelijk "Hollands Glorie". Onderstaande treft u een liedje (gedicht) over Vaals aan met de titel "Dem Heimatort" dat ten gehore werd gebracht: Victor Voncken

Dem Heimatsort.

Mel.: Strömt herbei, ihr Völkerscharen.

Kommt, nun lasset uns besingen
 Unsern lieben Heimatsort,
 Ihm soll unser Lied erklingen
 Und sein Lob schall' weithin fort;
 Denn es gibt ja wohl kein Städtchen
 In der grossen weiten Welt,
 ;: Wo so nette junge Mädchen
 Und so schön rings Wald und Feld. ;:

Uns're jungen Leute alle
 Treiben Sport mit grossem Fleiss,
 Uns're Sänger auf dem Wettstreit
 Holten auch den ersten Preis;
 Gute Schützen, Fussballspieler
 Haben wir seit langem schon,
 Und wir bauen nun in Kürze
 Auch ein grosses Stadion.

Uns're Strassen, die sind prächtig,
 Wie sie mancher Ort nicht hat;
 Werden Steine aufgeschüttet,
 Treten wir sie wieder platt.
 Uns're Gas- und Wasserleitung
 Hat im Haus fast jederman
 Und wir kriegen auch 'Elektrisch'
 Aber fragt mich nur nicht wann.

Grosse Pläne von Fabriken
 Wurden unlängst hier gemacht,
 Doch es ist bisher von allem
 Leider nichts zustand gebracht;
 Aber hoffet auf die Zukunft,
 Wenn die Sache jetzt auch ruht,
 Denn was manchmal lange dauert,
 Das wird doch noch endlich gut.

Als der Grenzpunkt von vier Ländern
 Ist ja Vaals weithin bekannt,
 Und es wird der Berg da oben
 Hollands höchster Punkt genannt.
 Darum kommen viele Fremde
 Um die Gegend hier zu seh'n,
 Und sie sind davon begeistert,
 Wenn sie wieder heimwärts geh'n.

Und wenn jemand von uns scheidet,
 In der Ferne sucht das Glück,
 So treibt ihn die Sehnsucht wieder
 Nach dem schönen Vaals zurück.
 D'rum soll Vaals mein Hoch erschallen,
 Stimmet alle freudig ein:
 Nur in Vaals da will ich leben,
 Vaals soll stets mein Wohnort sein.

Secretariaat:
Heuvel 4
6291 CS Vaals
Nederland

Telefoon: 043-306 42 06
E-mail: sankttolbert@gmail.com

Bezoek onze
website
sankttolbert.nl

Bezoek ons ook op:
facebook®

Verenigingsnieuws

Nieuwtjes binnen de vereniging

Nieuw lid

Als nieuw lid van de Heemkundekring Sankt Tolbert werd ingeschreven:

- John Bröcheler (Vaals)
- Mathias Jussen (Vaals)
- Mia Jussen-Jorissen (Vaals)

Hartelijk welkom aan deze nieuwe leden.

De vereniging telt nu **224 leden.**

Activiteitenagenda

5 oktober Lezing door Holger Dux over de industriële ontwikkelingen rond Aken (industrialisatie)
Aanvang: 19:30 uur

t/m 29 oktober Historische wandeling door Aken vanaf Kasteel Bloemendal Vaals (iedere woensdag)

4 november Grenzeloos concert 'Vrouwen' Koninklijke Harmonie St. Cecilia Vaals.
Aanvang 20:00 uur.

24 november Bijeenkomst met presentatie van ons nieuwe jaarboek verleden&heden nr. 19.
Aanvang 19:30 uur.

De nieuwsbrief is een uitgave van heemkundekring Sankt Tolbert.

Wilt u meer weten over de heemkundekring Sankt Tolbert, een bijdrage leveren aan deze nieuwsbrief of heeft u een interessante mededeling, kijk dan op de website www.sankttolbert.nl of mail naar sankttolbert@gmail.com.

De nieuwsbrieven staan ook in pdf-formaat op de website. Deze kunt u downloaden. Tevens kunt u op de site aangeven als u de nieuwsbrief niet meer wilt ontvangen.